

Universiteit
Leiden
The Netherlands

Beyond institutional blueprints: hybrid security provision and democratic practice in Mali

Vliet, M.T. van

Citation

Vliet, M. T. van. (2021, April 21). *Beyond institutional blueprints: hybrid security provision and democratic practice in Mali*. Retrieved from <https://hdl.handle.net/1887/3160763>

Version: Publisher's Version

License: [Licence agreement concerning inclusion of doctoral thesis in the Institutional Repository of the University of Leiden](#)

Downloaded from: <https://hdl.handle.net/1887/3160763>

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

Cover Page

Universiteit Leiden

The handle <https://hdl.handle.net/1887/3160763> holds various files of this Leiden University dissertation.

Author: Vliet, M.T. van

Title: Beyond institutional blueprints: hybrid security provision and democratic practice in Mali

Issue Date: 2021-04-21

SAMENVATTING

Dit proefschrift over Mali past binnen een bredere opkomende academische stroming in de politieke wetenschap, geschiedenis, sociologie, antropologie en regiostudies die een institutionele benadering van politieke autoriteit en legitimiteit in Afrika, en vooral de centrale rol die de staat hierbij wordt toegedicht, betwist en nuanceert.

Het eerste deel van de thesis gaat in op de *autoriteit* van de Malinese staat. De klassieke benadering van politieke autoriteit gaat uit van een hiërarchisch staatsmodel. De staat vormt de ultieme politieke autoriteit en staat als het ware boven andere instituties in de samenleving. Alle burgers binnen een nationaal grondgebied zijn gebonden en gehouden aan de autoriteit van de staat. Het geweldsmonopolie vormt één van de belangrijkste pijlers onder deze klassieke op de staat gerichte benadering. Dit onderzoek laat echter zien dat in Mali eerder een ‘heterarchisch’ staatsmodel tot stand is gekomen. Hierin neemt de staat geen hiërarchisch superieure positie in maar functioneert eerder als een horizontale gelijke van niet-statelijke instituties in de samenleving. De staat is sterk afhankelijk van deze niet-statelijke actoren bij het vervullen van haar publieke kerntaken. Het analytisch perspectief verschuift daarmee van *staatsautoriteit* naar *publieke autoriteit*.

Het proefschrift illustreert dit aan de hand van een historische analyse van publieke dienstverlening op het gebied van veiligheid. Deze studie toont aan dat de Malinese staat steeds afhankelijker werd van niet-statelijke gewapende groepen om veiligheidsdreigingen in noord Mali het hoofd te bieden. Verschillende transnationale smokkel, kidnapping en terreurnetwerken droegen vervolgens bij aan een verschuiving van de machtsbalans in het voordeel van niet-statelijke gewapende groepen. Gestut op dit fragiele fundament, stortte de staatsautoriteit volledig in toen een hernieuwde Tuareg rebellie in 2012 uitbrak. Een alliantie van terreurgroepen, smokkelaars en kleinere gewapende groepen overvleugelde vervolgens deze revolutie. In zeer korte tijd verloor de staat de controle over meer dan 2/3^e van het Malinese grondgebied tijdens dit *annus horribilis* (Cf. Hoofdstuk 2). In de daaropvolgende periode van vijf jaar, verankerde de heterarchische orde zich alleen maar steviger in Mali ondanks de aanzienlijke internationale steun gericht op het versterken van de Malinese staat. Tegen het einde van 2018 was de autoriteit van de staat grotendeels beperkt tot de urbane centra. De staatsuitgaven bereikten slechts 20% van het nationale grondgebied. Een verscheidenheid aan

non-statelijke actoren, waaronder traditionele en religieuze leiders, milities en zelfverdedigingstroepen consolideerden hun autoriteit in de rurale gebieden (Cf. Hoofdstuk 6).

Het hoofdonderdeel van dit proefschrift richt zich op het functioneren van enkele prominente democratische instituties en hun bijdrage aan het versterken van de *legitimiteit* van de Malinese staat. Na een voorbeeldige transitie in het begin van de jaren '90 van de vorige eeuw, stond Mali lange tijd bekend als een schoolvoorbeeld van democratie op het Afrikaanse continent. In 2012 kreeg het land zelfs bijna het stempel van een volwaardig geconsolideerde democratie volgens de institutionele definitie van Samuel Huntington die is gebaseerd op een tweevoudige electorale transitie van de macht. Maar kort voor de verkiezingen die dit zouden bewerkstelligen greep een groep ontevreden militairen de macht via een staatsgreep. De democratie implodeerde in plaats van te consolideren. Malinese burgers verwelkomden de coup en het feit dat de zeer onpopulaire machthebbers waren verdreven. In tegenstelling tot Mali's internationale reputatie, daalde de tevredenheid onder de bevolking over het functioneren van de democratie en de eigen machthebbers al jaren.

Dit onderzoek naar de invloed van de democratie op de legitimiteit van de Malinese staat richtte zich op drie hoofdonderdelen die in de literatuur worden onderscheiden: (1) politieke participatie; (2) representatie; en (3) verantwoording. In theorie garandeert een democratisch systeem de instituties die burgers en hun belangen verbinden aan besluitvormingsprocessen alsook de mechanismen voor noodzakelijke 'checks en balances.' De analyse in dit proefschrift beperkte zich tot de bijdrage van Malinese politieke partijen en het partijstelsel (Hoofdstuk 3); het parlement (Hoofdstuk 4); en lokale democratische instituties opgericht middels de ambitieuze decentralisatie hervormingen (Hoofdstuk 5).

De analyse toont aan dat deze prominente democratische instituties de legitimiteit van de Malinese staat niet hebben versterkt conform hun officiële mandaat, noch volgens de verwachtingen vanuit de theorie. Integendeel, de democratische structuur lijkt eerder de positie van de staat te hebben verzwakt ten opzichte van niet-statelijke actoren in de context van Mali's heterarchische politieke orde.

Opeenvolgende verkiezingen mobiliseerden slechts een zeer beperkt deel van de bevolking en contact tussen burgers en politieke vertegenwoordigers bleef minimaal. Basale maar invloedrijke factoren als taal, opleiding en religie droegen bij aan de grote kloof tussen het democratische systeem de Malinese *demos*. Politieke participatie en representatie waren gebaseerd op exclusieve elitaire banden tussen nationale elites, regionale invloedrijke leiders en een klein aantal burgers. Deze patronen van politieke mobilisatie en vertegenwoordiging verbonden een klein bevoorrecht deel van de bevolking aan de staat maar verwaarloosden de

belangen van de meerderheid. De toenemende frustraties met de politieke leiders werden echter nauwelijks gekanaliseerd door de afstandelijke en ineffectieve democratische kanalen.

Onder de oppervlakte van de voorbeeldige transitie begin jaren 90 van de vorige eeuw, leefden enkele belangrijke institutionele en politieke kenmerken uit het autoritaire verleden voort tijdens het democratische tijdperk. Zo bleef de macht sterk geconcentreerd in handen van de president en was de machtsverhouding binnen de *trias politica* sterk in het voordeel van de uitvoerende macht. De dominantie van één partij of één coalitie in het partijsysteem en de afwezigheid van een noemenswaardige politieke oppositie, hetgeen sterk herinnerde aan de voormalige éénpartijstaat, versterkte de positie van de machthebbers nog meer. In een dergelijke context leunde de bevolking vooral op allerlei niet-statelijke actoren om de in diskrediet geraakte nationale leiders te controleren. Het functioneren van de democratische instellingen had daarmee een averechtse invloed. Het versterkte eerder de niet-statelijke actoren dan de legitimiteit van de staat in de context van Mali's heterarchische politieke orde.

Derhalve ontwikkelde democratie zich in Mali dus zeker niet tot '*the only game in town*.' In de praktijk bleef de meerderheid van de Malinese bevolking primair verbonden aan niet-statelijke actoren die hun autoriteit legitimeerden op een hele andere basis dan middels verkiezingen. Inheemse, patrimoniale en religieuze bronnen bleven zeer invloedrijk. Meer recent kwam de basale capaciteit om bescherming te bieden aan burgers op als belangrijke basis van legitimiteit in een steeds onveiliger wordende context. De Malinese bevolking leunt dus op een grote verscheidenheid aan machthebbers, zowel statelijke als niet-statelijk, die hun macht op basis van sterk verschillende bronnen legitimeren. Het analytisch perspectief verschuift daarmee van *staatslegitimiteit* naar *publiekslegitimiteit*.

Hiermee sluit dit proefschrift aan bij een opkomende stroming in de wetenschappelijke literatuur die een brede benadering voorstaat bij het bestuderen van publieke autoriteit en legitimiteit dan de meer gangbare op de staat gerichte institutionele blauwdrukken.